

“ข้อพิจารณาในการรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖
: ศึกษาเงื่อนไขประวัติการรับโทษจากคำพิพากษาคดีหมายเลขแดงที่ อม ๑๙/๒๕๖๘”

กรณีผู้ถูกกล่าวหาเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน โดยเป็นโทษจำคุกเกินกว่าหกเดือน และมีใช้โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ แม้จะเป็นความผิดอาญาคดีอื่นที่ไม่เกี่ยวกับคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก็ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ที่ศาลจะรอกการลงโทษจำคุกให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ (คดีหมายเลขดำที่ อม ๔๕/๒๕๖๗ คดีหมายเลขแดงที่ อม ๑๙/๒๕๖๘)

คดีนี้ ผู้ถูกกล่าวหาเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ๒ ปี ในความผิดฐานช่วยผู้อื่นมิให้ต้องรับโทษ หรือให้รับโทษน้อยลง ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหาย หรือไร้ประโยชน์ ซึ่งพยานหลักฐานในการกระทำความผิด ตามคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๑๖๖๘/๒๕๖๖ ของศาลอาญา โดยพ้นโทษจำคุกเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๗

ต่อมา ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า ผู้ถูกกล่าวหาจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบ และจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด น. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๑๔ วรรคสอง (๑) ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาตลอดไป ตามมาตรา ๘๑ ประกอบมาตรา ๑๑๔ วรรคสาม กับมีความผิดตาม มาตรา ๑๖๗ จำคุก ๒ เดือน ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๗๘ คงจำคุก ๑ เดือน เมื่อผู้ถูกกล่าวหาเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน โดยเป็นโทษจำคุกเกินกว่าหกเดือน และมีใช้โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ แม้จะเป็นความผิดอาญาเรื่องอื่นซึ่งไม่เกี่ยวกับคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ที่จะรอกการลงโทษจำคุกให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ (คำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ อม ๔๕/๒๕๖๗ คดีหมายเลขแดงที่ อม ๑๙/๒๕๖๘)

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ บัญญัติว่า

“ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่
ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้...”

หลักเกณฑ์ของมาตรา ๕๖ จึงมีดังนี้

กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับและคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ไม่ว่าจะเป็นโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่า

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษหรือเป็นโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่า ๕ ปีแล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญาการศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในเวลาระยะเวลาที่ ศาลจะได้ กำหนดแต่ต้องไม่เกิน ๕ ปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษาโดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

คดีนี้ ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดฐานจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินฯ และจงใจยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จฯ ซึ่งศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๒ เดือน แต่เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพภายหลังลดโทษแล้ว คงจำคุก ๑ เดือน ดังนั้น โทษจำคุก ๑ เดือน จึงน้อยกว่า ๕ ปี อยู่ในหลักเกณฑ์ที่อาจรอการลงโทษได้

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์เหล่านี้กับข้อเท็จจริงในคดีหมายเลขแดงที่ อม ๑๙/๒๕๖๘ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

ข้อสังเกตของหลักเกณฑ์

หลักเกณฑ์: ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือเคยพ้นโทษจำคุกมาแล้วเกิน ๕ ปี และความผิดครั้งหลังเป็นเพียงความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือลหุโทษ

คดีนี้ ผู้ถูกกล่าวหาเคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ๒ ปี ในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ ๑๖๖๘/๒๕๖๖ ของศาลอาญา โทษจำคุก ๒ ปี จึ่งเกิน ๖ เดือน ทั้งไม่ใช่ความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ จึงไม่อยู่ในข่ายรอการลงโทษได้

สรุป

แม้ว่าในคดีปกปิดบัญชีทรัพย์สินนี้ ศาลจะลงโทษจำคุกผู้ถูกกล่าวหาเพียง ๑ เดือน ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์ที่อาจรอการลงโทษได้ แต่ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจรอการลงโทษจำคุกได้ เพราะผู้ถูกกล่าวหาเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แม้คดีก่อนนั้นไม่เกี่ยวกับคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ตาม ถือว่ามีประวัติการรับโทษย่อมไม่เข้าข่ายตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ศาลจึงไม่อาจรอการลงโทษได้

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

กันยายน ๒๕๖๘